

N:o 46.

Af Herr Wallenberg: Angående ändring i § 5 Regeringsformen.

Hvarje menskelig ordning är underkastad förändring. Detta ligger i tingens natur; och vidtagas icke tidsenliga förbättringar uti en institution, blir densamma föråldrad och mindre kraftfull än den borde och kunde vara. Sådana, tid efter annan vidtagna förbättringar äro desto mera af nöden uti svenska statsskicket, der man redan förstärkt en af de två krafter, som skola samverka. Det lider intet tvifvel, att genom den genomgripande förändring, som år 1865 vidtogs uti sättet att representera nationen, Riksdagen vunnit en af alla icke anad tillökning uti styrka. Men gent emot Riksdagen qvarstår den främsta statsmaktens organisation i oförändradt skick. Jag vill ej nu ingå i undersökning om den föga lämpliga fördelningen af ärendena statsdepartementen emellan, ty man tror sig skönja en tillstymmelse till erkännande af det stora behovet af väsendtliga ändringar uti den stadga angående regeringsärendenas fördelning, som enligt § 6 Regeringsformen skall af Konungen utfärdas.

Min afsigt med denna min vördsamma motion är att påkalla Riksdagens allvarliga uppmärksamhet på behovet af att under någon lämplig form uti våra grundlagar införa bestämmelser, som tillåta någonting motsvarande en konseljpresident uti Konungens konselj, utan att egenskapen af rådkammarens främste ledamot ovilkorligen skall vara förknippad med chefskapet för Justitiedepartementet. Denna viktiga fråga har redan varit föremål för öfverläggningar, så väl inom Konstitutions-Utskottet som Riksdagen. Men häruti ligger ingenting för mig afskräckande, ty viktiga förändringar beslutas vanligen icke då de första gången förekomma. Tvärtom synes mig uti den omständighet, att frågan vid 1873 års riksdag var så nära att tillvinna sig bifall, att endast 4 röster uti denna Kammare felades, ligga en ytterligare anledning för frågans återupptagande.

Emot denna förändring har blifvit anfördt, att man icke ville veta af någon vicekonung, och att den skulle blifva en inkräkting i Konungens grund-

lagsenliga maktställning. Men då Konungen enligt våra grundlagar är stäld öfver och utom de statsfunktionärer, som för sina handlingar äro ansvarige, kan jag ej annat än finna, att hvarje förändring, som bidrager att gifva styrka och sammanhållning åt Konungens rådkammare, jemväl måste bidraga att skydda och upprätthålla den ställning, som tillkommer Konungen. Om Riksdagen och landet vet *hvem*, som Konungen särskildt kallat till sin rådkammarens *främste ledamot*, behöfver ingen sväfva uti okunnighet om hvilket regeringssystem som följes. Om Konungen är oförhindrad att utse denne sin rådgifvare äfven bland dem, som icke äro jurister, ligger uti denna frihet intet som hindrar att dertill kalla en jurist, om han i öfrigt eger de egenskaper, som fordras för detta maktpåliggande kalls uppfyllande. Och om denne statsminister klart och tydligt återgifver regeringens politik, men denna icke skulle finna anklang eller tillräckligt stöd inom Riksdagen, behöfver icke af en systemförändring nödvändigtvis följa, att hvarenda fackminister, huru duglig han uti sitt fack må vara, återlemnar sin portfölj uti Konungens händer. Exempelvis må nämnas: hela landet har sig bekant att lagstiftningen allt för länge stått stilla och föga tecken finnes till någon ökad lifaktighet härutinnan. Visserligen kan anföras att hvarje riksdagsman har motionsrätt, och att motioner kunna ingifvas till förbättrande af de lagar, som äro bristfälliga. Men erfarenheten har lärt, att på denna väg målet nås endast uti en aflägsen framtid, under det att samtiden lider af statsmakternas försumlighet eller vanmakt häruti. Nu är det min uppfattning, att förslag till lagförändringar böra utarbetas genom regeringens försorg och underställas Riksdagens pröfning. Om det nu exempelvis skulle hända, att en Justitieminister med oafslätlig uppmärksamhet egnade sina krafter åt denna angelägenhet och tillika vidtog lämpliga åtgärder för vinnande af en skyndsammare lagskipning, men att samme minister uti sina åsikter i öfrigt hyste mera konservativa eller mera liberala tänkesätt än Riksdagens majoritet, vore det ju en stor skada om en sådan personlighet afträdde, derföre att t. ex. Krigsministern tappat en votering.

För dem, som frukta för ministerstyrelse, bör det väl i alla fall vara klart, att *någon* bland Konungens rådgifvare skall anses sjelfskrifven till att leda de vigtiga öfverläggningar, som hållas uti statsrådsberedningen och icke numera kunna anses vara af enskild natur. Visserligen har detta åtagande blifvit fullgjordt af Justitieministern, men i hvad mån detta ansvar inkräktat på hans egna göromål, torde vara svårt att afgöra. Min mening är naturligtvis, att denne statsminister *kan* vara departementschef eller icke departementschef, allt i enlighet med Konungens val.

Slutligen torde böra erinras, att uti alla andra länder, der en rådkammare är den förmedlande mellan Konungen och Nationalrepresentationen, man har insett behofvet af att rådkammaren egde en ordförande, och hos oss böra

alla de, som i likhet med mig äro uppriktigt tillgifna det monarkiskt-konstitutionela styrelsesättet, icke tveka att för sin del gilla en så beskaffad förändring till stärkande af den första statsmakten.

På grund af hvad jag nu anført, tillåter jag mig vördsamt föreslå till grundlagsenlig behandling följande ändring uti § 5 Regeringsformen:

Statsrådet skall bestå af tio ledamöter, bland hvilka Konungen särskildt utser en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot; och ege statsråden att alla der förekommande ärenden öfvervara etc.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 13 Februari 1875.

A. O. Wallenberg.
